

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060201

DOM
2015-06-24
Stockholm

Mål nr
M 446-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-12-19 i mål nr M 3984-14, se bilaga

KLAGANDE

I S

MOTPARTER

1. DalaFrakt AB

Ombud: Advokaten E S

2. Mora Orsa miljönämnd
Box 23
794 21 Orsa

SAKEN

Ändring av villkor för täktverksamhet på fastigheten X i Mora kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom och länsstyrelsens beslut upphäver Mark- och miljööverdomstolen Mora Orsa miljönämnds beslut den 31 januari 2014 med dnr 2013-001471-MO2.

Dok.Id 1212678

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I S har, som det får förstås, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Mora Orsa miljönämnds beslut den 31 januari 2014 (dnr 2013-001471-MO2).

DalaFrakt AB (bolaget) har bestritt ändring av den överklagade domen.

Mora Orsa miljönämnd (nämnden) har vidhållit sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK-OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I S har i huvudsak vidhållit vad hon anfört tidigare med följande tillägg.

Friluftslivet och turismen har ökat i markerna runt Siljan vilket gör att det idag vistas fler människor ute i naturen jämfört med tidigare. Bergtäkten ligger lättillgänglig, ca 400 m från en stor väg. En skogsväg av god standard leder fram till bergtäkten.

Utsikten över Siljan är fantastisk och platsen inbjuder till t.ex. picknik. Två män som var på platsen lät sina fyra barn använda grushögarna som lekplats. Vandringsleden Siljansleden passerar i närheten. Den efterbehandling som beviljats bolaget d.v.s. att bergtäkten återställs med lutningen 1:1,5 grad genom återfyllnad av rena jord- och schaktmassor minskar risken för skador på människor, djur och natur.

Bolaget har i huvudsak anfört följande utöver vad bolaget tidigare anfört.

En betydande fördel med nämndens beslut, återställning enligt branschpraxis, är att miljöpåverkan blir förhållandevis liten i jämförelse med återställning enligt nuvarande villkor. Länsstyrelsens beslut kräver tillförsel av stora mängder jord- och schaktmassor för att uppnå en släntlutning på 1:1,5. Mot bakgrund av att erforderliga volymer saknas i närområdet skulle sådant material behöva transporteras från annat håll. Det skulle krävas transporter i storleksordningen 10 000 – 20 000 ton jord- och schaktmassor för att uppnå släntlutningen 1:1,5. De områden som dessa transporter skulle belasta, antingen Gesunda/Ryssa eller Västanvik/Siljansnäs, lämpar sig inte för en sådan trafik.

Trafiken skulle innebära en avsevärd miljöbelastning och betydande belastning för de kringboende.

En återställning enligt branschpraxis påverkar inte säkerhetsaspekten för människor, djur eller miljö negativt och det saknas stöd för klagandens påstående att en återställning enligt länsstyrelsens beslut minskar risken för skada på människor, djur och natur.

Nämnden har i huvudsak anfört följande.

Återställning av berg- och grustäkter efter avslutad drift består i att spara en så varierande miljö som möjligt ur naturvårdssynpunkt. Länsstyrelsen har exempelvis upprättat naturvårdsavtal med markägare, där grustakten har lämnats helt orörd efter att drifttillståndet löpt ut. Bergskär och rasbranter är en bristvara i Siljansbygden. Nämnden ser därför ur naturvårdssynpunkt positivt på att bergskären lämnas kvar efter avslutad drift. Säkerhetsaspekten vid bergskären kan lösas med stängsel, skyltning, jordvall och säkerhetshylla. Jordvall och säkerhetshylla är att föredra eftersom de kräver ett minimum av underhåll. Framtida underhåll av säkerhetsanordningarna kan lösas genom avtal mellan markägare och verksamhetsutövare.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan är om det var rätt av nämnden att i sin egenskap av tillsynsmyndighet acceptera bolagets anmälan om efterbehandling av den tillståndsgivna täkten.

Av handlingarna framgår att verksamheten reglerats genom ett tillstånd från Länsstyrelsen i Dalarna daterat den 18 juni 2002 (541-674-02). Tillståndet gällde t.o.m. den 31 december 2012 och var förenat med ett antal villkor.

Den anmälan om ändring av villkor vid miljöfarlig verksamhet som bolaget lämnat in till nämnden omfattar förslag på annan metodik vid efterbehandlingen av täkten på så sätt att man skulle frångå kravet på återställning genom flackare slänter och i stället bevara bergssidan och skapa en säkerhetshylla. I stället för att med eget yttrande överlämna ärendet till länsstyrelsen har nämnden, i ett beslut från den 31 januari 2014

försett med fullföljdshänvisning, tillstyrkt den av bolaget föreslagna villkorsändringen. Vidare omfattar anmälan användning av jord- och schaktmassor vid efterbehandlingen som understiger Naturvårdsverkets allmänna riktvärden för MKM (mindre känslig markanvändning) som också har accepterats i nämndens beslut. När det gäller övriga massor som bolaget avsett att använda har nämnden angett att vissa av materialen bör undvikas men för andra material, t.ex. olika former av slagger, uttalar sig inte nämnden.

Av tillståndsbeslutet från den 18 juni 2002 framgår i villkor 1 med bilaga att slänternas lutning och utformning ska vara max 1:1,5. I villkor 6 framgår att endast rena jord- och schaktmassor får nyttjas vid efterbehandlingen. I tillståndet s. 4 upplyses om att om fråga om avvikelser från de villkor som meddelats uppkom ska tillstånd inhämtas hos länsstyrelsen innan avvikelse får ske. Av 24 kap. 8 § punkten 2 miljöbalken framgår också att det är tillståndsmyndigheten som efter ansökan kan ändra villkor i ett tillståndsbeslut. I länsstyrelsens tillståndsbeslut finns ingen delegering till nämnden. Nämnden har därför saknat behörighet att besluta om ändring beträffande villkor för efterbehandling. Trots detta har bolaget valt att lämna in en anmälan till nämnden om avvikelser från de villkor som länsstyrelsen beslutat. Att nämnden är tillsynsmyndighet för verksamheten ändrar inte det faktum att nämnden inte haft behörighet att hantera frågan genom ett anmälningsförfarande.

Den omständighet att nämnden inte haft behörighet att fatta beslut i frågor rörande ändrad metod för efterbehandling av täkten innebär att ett grovt rättegångsfel har förekommit. Felet kan antas ha inverkat på målets utgång och kan inte läkas i högre instans. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut undanröjas.

Mark- och miljööverdomstolen gör därutöver följande påpekande.

Det nu sagda innebär att villkoren i tillståndsbeslutet från den 18 juni 2002 alltjämt gäller. Skyldigheten för verksamhetsutövaren att utföra efterbehandling och att göra detta i enlighet med vad som har reglerats i tillståndet består även efter att verksamhetstiden i ett tidsbegränsat tillstånd har löpt ut (jfr Mark- och

miljööverdomstolens dom den 16 oktober 2013 i mål nr 5115-13). Frågan om efterlevnaden av villkoren är en tillsynsfråga.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsrådet Eywor Helmenius, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund samt tf. hovrättsassessorn Solmaz Fadai Vikström

Föredragande har varit Johan Erlandsson

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-12-19
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 3984-14

KLAGANDE
I S

MOTPARTER
1. DalaFrakt AB

2. Mora-Orsa miljönämnd
Box 23
794 21 Orsa

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Dalarnas län beslut 2014-06-09 i ärende nr 505-2324-2014, se domsbilaga 1

SAKEN

Ändring av täktverksamhet på fastigheten X i Mora kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 394081

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Den 18 juni 2002 fick DalaFrakt AB tillstånd att bedriva bergtäkt på fastigheten X i Mora kommun. Tillståndet förenades med vissa villkor om bland annat efterbehandling.

DalaFrakt AB har sedermera till tillsynsmyndigheten, Mora-Orsa miljönämnd, kommit in med en anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet avseende täktverksamheten, se domsbilaga 2. Anmälan avser en justering av metodiken för efterbehandling samt ett förslag till tydliggörande av villkor för externa massor som nyttjas till efterbehandlingen. DalaFrakt har redovisat två förslag där förslag 1 ”återställning enligt branchpraxis” innebär brantare släntlutning än förslag 2 ”återställning enligt nuvarande anmälan”.

Mora-Orsa miljönämnd beslutade den 31 januari 2014 att tillstyrka ändring enligt förslag 1 ”återställning enligt branchpraxis”. Vidare accepterade miljönämnden tillförda, provtagna jord- och schaktmassor som understiger Naturvårdsverkets generella riktvärden för MKM (mindre känslig markanvändning). Enligt miljönämndens beslut bör fyllnad med inerta massor från pappersbruk, tegel och betong och annat rivningsavfall undvikas.

I S, som är lagfaren ägare till fastigheten X, överklagade nämndens beslut till länsstyrelsen som avlog överklagandet i ett beslut den 9 juni 2014 (domsbilaga 1).

I S har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

I S har, som hon får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av underinstansernas beslut ska fastställa att efterbehandling ska ske enligt DalaFrakt AB:s förslag 2 ”återställning enligt nuvarande anmälan”.

Till stöd för sin talan har I S anført huvudsakligen följande. Förslag 2 innebär att bergtäkten återställs till en lutning om 1:1,5 genom återfyllnad med rena jord och fraktmassor. Detta är bättre än förslag 1 ur säkerhetssynpunkt för människor, djur och miljö. Om beslutet om ”återställning enligt branchpraxis” kvarstår vill hon ha svar på vem som är ansvarig om en människa eller ett djur eller om miljön skadas inom området. Svaren bör gälla både nu och åtminstone några hundra år framöver. Utifrån tidigare kontakt med DalaFrakt AB har hon trott att ansökan skulle gälla ”återställning enligt nuvarande anmälan” och därför kom miljönämndens beslut som en smärre chock för henne. Hon har varken fått kopia eller information om den anmälan som DalaFrakt AB gjort till miljönämnden den 17 december 2013.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Drift av bergtäkt utgör sådan miljöfarlig verksamhet som omfattas av 9 kap miljöbalken. Enligt 9 kap 6 § miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter bland annat om att det ska vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan gjorts, bedriva sådan verksamhet om den ändras med avseende på tillverkningsprocess, reningsförfarande eller på något annat sätt.

Miljöprövningsförordningen (2013:251) samt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd innehåller bestämmelser om tillståndsplikt och anmälningsplikt för verksamheter och åtgärder som avses i 9 kap miljöbalken. Av 26 § i sistnämnda förordning framgår bland annat att de enskilda som kan ha ett särskilt intresse i saken på lämpligt sätt och i skälig omfattning ska ges tillfälle att yttra sig över en anmälan.

Vidare gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken, t.ex. försiktighetsprincipen, vid bedrivande av täktverksamhet.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Enligt 26 § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, borde I S i egenskap av fastighetsägare fått tillfälle att yttra sig över DalaFrakt AB:s anmälan till Mora-Orsa miljönämnd om ändring av täktverksamheten. Det kan inte utläsas av handlingarna i målet att I S fått något sådant tillfälle och I S har själv anfört att hon inte fått någon information om att en anmälan hade gjorts. Enligt mark- och miljödomstolens mening utgör detta en brist i miljönämndens handläggning. I DalaFrakt AB:s anmälan framgår dock att fastighetsägaren ser positivt på ett återskapande av den tidigare miljön, vilket i anmälan lyfts fram som en fördel med förslag 2

”återställning enligt nuvarande anmälan”. Med beaktande härav anser mark- och miljödomstolen att bristen i miljönämndens handläggning inte har varit av någon avgörande betydelse vid miljönämndens beslutsfattande, varför det saknas skäl att upphäva miljönämndens beslut på denna grund.

Mark- och miljödomstolen konstaterar vidare att domstolen inom ramen för detta mål inte har möjlighet att med rättsligt bindande verkan fastställa vem som bär ansvaret för eventuella skador som kan uppkomma inom bergtäktsområdet i framtiden. Vad mark- och miljödomstolen har att pröva är istället om underinstansernas beslut bör ändras på det sätt som Ingrid Stunis har yrkat, nämligen att efterbehandling ska ske enligt DalaFrakt AB:s förslag 2 ”återställning enligt nuvarande anmälan” istället för enligt förslag 1 ”återställning enligt branchpraxis”. Vid denna prövning beaktar mark- och miljödomstolen åtgärdernas påverkan på människors hälsa och på miljön.

Även med beaktande av vad Ingrid Stunis anfört i sitt överklagande anser mark- och miljödomstolen att den av nämnden tillstyrkta ändringen av efterbehandling, det vill säga DalaFrakt AB:s förslag 1 ”återställning enligt branchpraxis”, är miljömässigt motiverad och uppfyller de allmänna hänsynskraven i 2 kap miljöbalken. Skäl att ändra underinstansernas beslut föreligger inte. I S överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 3 (DV 427)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, ska ges in till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, senast den 9 januari 2015.

Prövningstillstånd krävs.

Emilia Virtanen

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Emilia Virtanen, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson.